

Uspješnost razvoja ruralnog turizma u Općini Bilje

Sudarić, Tihana; Plaščak, Ivana; Petrač, Maja

Source / Izvornik: **Agroeconomia Croatica, 2021, 11, 83 - 92**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:151:280830>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-12**

Sveučilište Josipa Jurja
Strossmayera u Osijeku

**Fakultet
agrobiotehničkih
znanosti Osijek**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Faculty of Agrobiotechnical
Sciences Osijek - Repository of the Faculty of
Agrobiotechnical Sciences Osijek](#)

Uspješnost razvoja ruralnog turizma u Općini Bilje

Tihana Sudarić¹, Ivana Plaščak², Maja Petrač¹

¹Fakultet agrobiotehničkih znanosti Osijek, Vladimira Preloga 1, Osijek, Republika Hrvatska

²Kulturno-razvojni centar Općine Bilje, Kralja Zvonimira 2, Bilje, Republika Hrvatska, poslijedoktorantica Poslijediplomskog doktorskog studija Agroekonomika (krc@bilje.hr)

SAŽETAK

Na nacionalnoj razini, te na razini jedinica lokalne i regionalne samouprave, nastoji se različitim mjerama potaknuti razvoj ruralnih područja. Glavni strateški ciljevi hrvatskoga turizma u ruralnom području su samozapošljavanje, ravnomjerni regionalni razvoj i motivacija mladih za ostanak na selu, pri čemu je ruralni turizam značajan čimbenik u aktivaciji ruralnih područja koji pomaže očuvanju lokalnog identiteta, tradicije i običaja, štiti okoliš, jača autohtonu, tradicijsku i ekološku proizvodnju te pomaže razvoju ruralnih krajeva na osnovi održivoga razvoja. Kroz ovaj rad promatra se je li Općina Bilje uspješna u provođenju mjera razvoja ruralnog turizma, te koje bi se varijable trebale pratiti da bi se to uspjelo i dokazati. Uspješnost provođenja mjera razvoja ruralnog turizma u Općini Bilje određuje se izračunom indeksa uspješnosti razvoja ruralnog turizma kroz prirodne, društvene i gospodarske varijable usporedive na razini Općine Bilje i Republike Hrvatske. Rezultati upućuju kako Općina Bilje posjeduje komparativnu resursnu osnovu kroz prirodno bogatstvo, kulturnu baštinu te bogatu gastronomsku ponudu, međutim analiza i sinteza rezultata istraživanja ukazuju kako bi trebalo povećati broj turističkih dolazaka za što su potrebni dodatni napori kroz organizaciju, promociju i inovativno poduzetništvo ovog ruralnog prostora.

Ključne riječi: ruralni turizam, indeks uspješnosti razvoja ruralnog turizma, Općina Bilje

UVOD

Ruralni se turizam u Republici Hrvatskoj može definirati kao turistička valorizacija agrarnih područja, prirodnih resursa, kulturnog nasljeđa, ruralnih naselja, lokalnih i tradicijskih običaja i proizvoda kroz posebno oblikovane turističke proizvode koji

obilježavaju identitet područja i zadovoljavaju potrebe gostiju u području smještaja, usluga, hrane i pića, rekreacije i aktivnosti, animacije i ostalih usluga s ciljem održivog lokalnog razvoja (Bartoluci, 2013:190).

Kao posebni oblik turizma, ruralni turizam se u Republici Hrvatskoj operativno

i organizirano počeo razvijati 1990-ih godina, odnosno od 1996. godine kada je donesen Pravilnik o pružanju ugostiteljskih usluga u seljačkom domaćinstvu. Tada je stvoren pravni okvir reguliranja ove vrste turizma. Međutim, može se reći da bilježi pomake tek od 2003./2004. godine, kada su izrazitije pokrenuti resori poljoprivrede i turizma te se počinje voditi značajnija briga o ruralnom prostoru i njegovom razvoju. No i dalje se ruralni turizam u Republici Hrvatskoj kao i turizam na seljačkim domaćinstvima (OPG) nalazi u početnoj fazi, što je posljedica veće i snažnije usmjerenosti razvitka turizma na maritimne prostore, ali i desetljećima dugog procesa zanemarivanja ruralnog prostora i obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava. Tome su pridonijele i promjene društveno-ekonomskog sustava početkom devedesetih godina 20. stoljeća. No, iako čak 3/4 ruralnog prostora Republike Hrvatske ima obilježja socijalno-ekonomske krize, ruralni turizam ne koristi se sustavno kao alat u revitalizaciji problemskih ruralnih prostora. Zbog neuspjele kolektivizacije i nacionalizacije, lošeg položaja seljaka, te pojačane industrijalizacije i propadanja interesa za zemlju, sredinom 20. st. javlja se i proces deruralizacije, tj. napuštanja sela kao mjesta stanovanja (Lukić, 2002:3).

Suočeni s globalnim promjenama u razvoju gospodarstva, traže se i novi načini poticanja gospodarskog razvoja. Upravo je jedan od načina razvoja ruralnih područja ruralni turizam koji sve više zahvaća ruralna područja i pridonosi njihovom razvoju. Pröbstl-Haider i sur. (2014) smatraju da što je u nekoj sredini više uključenih dionika u razvoj ruralnog turizma, ostvaruju se bolji učinci tog razvoja, a rast tog oblika turizma potiče se mjerama turističke politike od strane Ministarstva turizma, Ministarstva poljoprivrede, Hrvatske

gospodarske komore i mjerama jedinica lokalne i regionalne samouprave. Međutim, ima još mnogo prostora za razvoj ruralnog turizma, osobito nakon ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju, kroz mogućnost korištenja mjera ruralnog razvoja.

Prema autorima Sudarić i sur. (2021), nacionalne, regionalne i lokalne vlasti, u suradnji s privatnim sektorom i zajednicama, trebale bi provoditi koncept „pametnih destinacija“ u ruralnim područjima na temelju pet sljedećih osnova: upravljanje, inovacije, tehnologija, dostupnost i održivost. Za stvaranje novih mogućnosti za diversifikaciju i dodanu vrijednost proizvoda i usluga u ruralnim područjima potreban je holistički pristup.

Autori Deže i sur. (2018) smatraju kako je razvojne potencijale agroturizma potrebno prvenstveno prepoznati, a zatim ih učinkovito koristiti. Autori se u tom radu bave analizom autohtonih proizvoda te prikazuju razvojne potencijale agroturizma kroz njihovu upotrebu. Stvaranjem *brendova* regionalnih autohtonih proizvoda nastaju pretpostavke za kreiranja regionalne destinacije. Agroturizam može ponuditi inovativan turistički proizvod s autohtonim tradicijskim elementom koji će mu osigurati regionalnu prepoznatljivost na globalnom turističkom tržištu.

Općina Bilje, kao jedna od najuspješnijih destinacija kontinentalnog turizma Republike Hrvatske, bilježi postepeno razvijanje i provođenje mjera ruralnog razvoja, te je primjetno njihovo prihvaćanje kako od strane investitora tako i od strane ruralnih turista. U radu se na primjeru Općine Bilje identificiraju mjerljive prirodne, gospodarske i društvene varijable kroz izračun indeksa uspješnosti razvoja ruralnog turizma kako bi se ustanovila učinkovitost mjera ruralnog razvoja. Ideja za

izračunavanje indeksa nastala je iz metode kojom je izračunata ruralna konkurentnost Zagrebačke županije (Mikuš i sur. 2012).

Autori Svržnjak i sur. (2020) naglašavaju kako postoje elementi atraktivnosti koje često imenujemo kao nedovoljno iskorištene kapacitete te kako indeks uspješnosti može ukazati koliko su dobro usmjerene mjere za razvoj ruralnog turizma.

Cilj rada je analizirati dostupne kvantitativne podatke te kroz metodu izračuna uspješnosti razvoja turizma u Općini Bilje kreirati daljnje smjernice razvoja.

MATERIJAL I METODE

U radu su korištene dvije vrste istraživačkih metoda:

1. Prikupljanje i analiza kvantitativnih podataka na razini jedinice lokalne samouprave (Općina Bilje) i na nacionalnoj razini. Dobiveni podaci koriste se kao podloga za izračunavanje indeksa uspješnosti razvoja ruralnog turizma u Općini Bilje. Podaci su podijeljeni u tri skupine: prirodne, gospodarske i društvene varijable.
2. Izračun indeksa uspješnosti razvoja ruralnog turizma u Općini Bilje (Indeks) na temelju podataka prikupljenih sekundarnim istraživanjem. Ideja za navedenu metodu proizašla je iz proučavanja metodologije izračuna ruralne konkurentnosti (Mikuš i sur. 2012). Koristeći njihovu formulu, izračunat je Indeks, a varijable u formuli izražene su u apsolutnom iznosu (npr. ukupan broj turističkih objekata za ruralni turizam):

$$\text{Indeks} = 100(\text{xi}/\text{Xi})/(\text{pi}/\text{P})$$

Mala tiskana slova označavaju varijable za promatrano područje (u ovom slučaju to je Općina Bilje), a velika tiskana slova ukupne vrijednosti za cijelu zemlju (u ovom slučaju za Republiku Hrvatsku), tj.

- xi predstavlja odabranu varijablu za promatrano područje (Općina Bilje)
- Xi predstavlja odabranu varijablu na razini države (RH)
- pi predstavlja broj stanovnika u promatranom području (Općina Bilje)
- P broj stanovnika u cijeloj državi u kojoj se promatra odabrano područje (RH).

Kao referentna godina uzeta je 2020. godina kako na razini Općine Bilje tako i za nacionalnu razinu. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, procijenjeni broj stanovnika u 2020. godini za Općinu Bilje iznosio je 4.797 stanovnika (pi), dok je Republika Hrvatska imala 4.036.355 stanovnika (P).

U slučaju kad su varijable izražene u relativnom iznosu (npr. udio kućanstava koja zarađuju od dopunskih djelatnosti) primjenjuje se sljedeća formula:

$$\text{Indeks} = 100(\text{xi}/\text{Xi})$$

Ako je za odabranu varijablu indeks veći od 100, to ukazuje na uspješniju provedbu mjera u promatranom području.

Budući da su varijable podijeljene u tri

skupine (prirodne, gospodarske i društvene), indeks se izračunava i za svaku pojedinu sastavnicu (podindeks), na način da se izračuna prosječna vrijednost svih indeksa promatrane skupine. Izračunati podindeksi prikazani su u sljedećem poglavlju u Tablici 5.

REZULTATI I RASPRAVA

Za izračun indeksa uspješnosti razvoja ruralnog turizma u Općini Bilje prikupljeni su podaci iz različitih izvora: Državnog zavoda za statistiku, Ministarstva poljoprivrede, Ministarstva turizma, Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, Općine Bilje, Turističke zajednice Općine Bilje – Kopački rit.

U Programu ruralnog razvoja Republike Hrvatske od 2014. do 2020., jedan od dugoročnih ciljeva obuhvaćao je održivo korištenje raspoloživih prirodnih potencijala u funkciji osiguravanja ruralnih područja kao sigurnog i privlačnog mjesta za život i rad, te je i u općem cilju buduće Zajedničke poljoprivredne politike (2021. – 2027.) definirano jačanje socioekonomske strukture ruralnih područja. Stoga su kvantitativne varijable i informacije za Općinu Bilje i Republiku Hrvatsku, temeljem kojih je izračunat indeks, podijeljene u tri skupine (Svržnjak i sur. 2018):

1. *Prirodne varijable:* u koje ubrajamo količinu poljoprivrednog zemljišta pod ekološkom proizvodnjom (u ha), površinu pod turističkim seljačkim domaćinstvima (u ha), zaštićenu prirodnu baštinu, zaštićene životinjske vrste i zaštićene biljne vrste.

2. *Društvene varijable:* jela gastronomske baštine, jela zaštićenog geografskog podrijetla, značajne manifestacije, narodna baština – kulturna dobra, gospodarstva na kojima se

govore najzastupljeniji strani jezici (engleski i njemački).

3. *Gospodarske varijable:* podijeljene su u dvije skupine i to na varijable koje se nalaze u Nacionalnom katalogu ruralnog turizma te na varijable koje nalazimo u drugim izvorima podataka. Iz Nacionalnog kataloga ruralnog turizma u obzir su uzete sljedeće varijable: broj registriranih objekata za ruralni turizam, gospodarstva koja imaju smještajne kapacitete, broj postelja, broj sjedećih mjesta u objektima i izvan, gospodarstva koja imaju mogućnost stvaranja kontakta fiksnim telefonom, telefaksom ili mobilnim telefonom, gospodarstva koja imaju službenu e-adresu ili internetsku stranicu, gospodarstva koja imaju mogućnost rada cijele godine te prilagođenost gospodarstva za goste s malom djecom, kućnim ljubimcima, prilagođenost za osobe s posebnim potrebama ili za starije osobe te prosječan broj dodatnih aktivnosti na gospodarstvu s vrijednostima iz 2020. godine. U gospodarske varijable prema ostalim izvorima pak ubrojene su sljedeće varijable: broj OPG-ova, broj članova na OPG-ovima, visokoobrazovani na OPG-ovima, mlado stanovništvo na OPG-u, ostvarena noćenja u ruralnom turizmu (2020.), dolasci turista (2020.), broj ekoloških proizvođača, udio kućanstava koja zarađuju od dopunskih djelatnosti (%).

U Tablici 1. navedeni su podaci prve skupine (Prirodne varijable), kao i njihovi pripadajući indeksi. Prema dobivenim rezultatima, odnosno indeksima, vidljivo je da su najviše na razvoj ruralnog turizma u Općini Bilje do sada utjecale prirodne varijable s prosječnim indeksom 4.310,16 i na to su najveći utjecaj imale zaštićene životinjske vrste što i ne čudi s obzirom da se Park prirode Kopački rit najvećim dijelom svoje površine nalazi na području Općine Bilje.

Tablica 1. Indeks uspješnosti razvoja ruralnog turizma u Općini Bilje kroz prirodne varijable

VARIJABLA	OPĆINA BILJE	RH	INDEKS
1. Prirodna			
poljoprivredno zemljište pod ekološkom proizvodnjom	1.306	108.659	1.011,33
prosječna površina pod turističkim seljačkim domaćinstvima	7	12	58,33
zaštićena prirodna baština	4	409	822,91
zaštićene životinjske vrste	269	1.742	12.993,42
zaštićene biljne vrste	96	1.212	6.664,81
Prosjek (podindeks prirodne varijable)			4.310,16

Izvor: vlastita izrada tablice na temelju podataka Ministarstva turizma, Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju i Turističke zajednice Općine Bilje – Kopački rit

Nadalje, na razvoj ruralnog turizma u Općini Bilje utjecale su i društvene varijable (Tablica 2.), čiji prosječni indeks iznosi 1.755,40, te također i gospodarske varijable s prosječnim indeksom od 4.921,92 (Tablica 3.). Od društvenih varijabli najveći indeks imaju jela zaštićenog geografskog podrijetla (3.505,97). Značajne manifestacije također

imaju visoki indeks (2.359,16). Dobiveni rezultati ne začuđuju s obzirom na bogatstvo i prepoznatljivost gastronomske ponude Općine Bilje, kao i utjecaj manifestacija na razvoj ruralnog turizma s obzirom da su one primarno povezane s gastronomskom ponudom Općine.

Tablica 2. Indeks uspješnosti razvoja ruralnog turizma u Općini Bilje kroz društvene varijable

VARIJABLA	OPĆINA BILJE	RH	INDEKS
2. Društvene			
jela gastronomske baštine	8	453	1.485,97
jela zaštićenog geografskog podrijetla	1	24	3.505,97
značajne manifestacije	3	107	2.359,16
kulturna dobra	28	8.845	266,36
gospodarstva na kojima su zastupljeni strani jezici - engleski	8	281	2.395,54
gospodarstva na kojima su zastupljeni strani jezici - njemački	1	162	519,40
Prosjek (podindeks društvene varijable)			1.755,40

Izvor: vlastita izrada tablice na temelju podataka Ministarstva turizma, Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju i Turističke zajednice Općine Bilje – Kopački rit

Od gospodarskih varijabli, prema Tablici 3., najveći indeks imaju gospodarstva koja imaju sobe za iznajmljivanje, broj postelja i gospodarstva prilagođena gostima s malom djecom. Što se tiče dobre povezanosti i komunikacijskih vještina pojedinih gospodarstava, prema Tablici 2. u Općini

Bilje na 8 od 19 (42 %) gospodarstava govori se engleski jezik, a njemački jezik na jednom (5 %) gospodarstvu. U Republici Hrvatskoj također je najzastupljeniji engleski jezik, na čak 281 od 310 (91 %) gospodarstava, a slijedi ga njemački na 162 gospodarstva (52 %). Najčešće se s pojedinim gospodarstvom može stupiti u

kontakt fiksnim ili mobilnim telefonom, kako u Općini Bilje tako i u Republici Hrvatskoj. Većina ih ima i e-adresu i izrađenu službenu internetsku stranicu. Pomalo je poražavajuća činjenica da u Republici Hrvatskoj samo 106 gospodarstava od 310 (34 %) ima sobe za iznajmljivanje, dok je situacija u Općini Bilje znatno bolja, gdje od 19 gospodarstava njih čak 18 ima sobe za iznajmljivanje (95 %). Sve veći broj turista u Republici Hrvatskoj upravo odlazi u ruralne krajeve gdje zahtijevaju ne samo popodnevni ručak, već i cjelodnevni odmor s prenoćištem. Radno vrijeme gospodarstava tijekom čitave godine na području Općine Bilje prisutno je na 18 od 19 gospodarstava (95 %), a u Republici Hrvatskoj na 231 od 310 gospodarstava (75 %), te većina njih zahtijeva i prethodnu najavu dolaska što u većini slučajeva i nije pozitivan pokazatelj, osobito za spontane i avanturistički raspoložene turiste.

Razočaravajuće brojke očituju se pak u udjelu od svega 21 % gospodarstava koja su prilagođena za osobe s posebnim potrebama, kako u Općini Bilje tako i na nacionalnoj razini. Što se pak tiče prilagođenosti za starije osobe, smještajni kapaciteti u seljačkim domaćinstvima u Općini Bilje svakako trebaju poraditi na tome jer je samo njih 21 % prilagođeno starijim osobama. Općina Bilje ima nešto značajniji iskorak u pogledu gospodarstava koja su prilagođena gostima s malom djecom (68 %) i gostima s kućnim ljubimcima (53 %). Iz navedenih podataka vidljivo je da se Općina Bilje razvija u pozitivnom smjeru po pitanju prilagođenosti gospodarstava skupini turista s različitim potrebama u odnosu na Republiku Hrvatsku.

Od gospodarskih varijabli (prema ostalim izvorima istraživanja) najveći utjecaj imao je broj ekoloških proizvođača (indeks: 382,66), mlado stanovništvo na OPG-u (indeks: 161,82) i broj visokoobrazovanih na OPG-u

(indeks: 160,49).

Sveukupno gledajući, najmanji utjecaj imao je broj noćenja i broj dolazaka turista u 2020. godini. Zanimljiv je i podatak da je indeks prosječnog broja dodatnih aktivnosti po gospodarstvu manji od 100 (indeks: 40,00), što je za bavljenje ruralnim turizmom osobito bitno jer bi i veća ponuda dodatnih aktivnosti trebala povećati broj dolazaka turista i broj ostvarenih noćenja.

Udio kućanstava koja zarađuju od dopunskih djelatnosti (Općina Bilje: 6,74, RH: 1,22), kako u Općini Bilje tako i u Republici Hrvatskoj, još je uvijek malen.

Tablica 3. Indeks uspješnosti razvoja ruralnog turizma u Općini Bilje kroz gospodarske varijable

VARIJABLA	OPĆINA BILJE	RH	INDEKS
3. Gospodarske			
Broj registriranih objekata za ruralni turizam	19	310	5.157,17
Gospodarstva koja imaju sobe za iznajmljivanje	18	106	14.288,49
Broj postelja	118	1.117	8.888,91
Broj sjedećih mjesta u objektima i izvan	677	30.319	1.878,86
Gospodarstva koja imaju fiksni telefon	11	276	3.353,54
Gospodarstva koja imaju telefaks	4	162	2.077,61
Gospodarstva koja imaju službenu e-adresu	17	298	4.800,12
Gospodarstva koja imaju službenu internetsku stranicu	13	220	4.972,11
Gospodarstva koja imaju mogućnost rada cijele godine	18	231	4.885,74
Prilagođeno za osobe s posebnim potrebama	4	64	5.258,95
Prilagođeno za starije osobe	4	141	2.387,04
Prilagođeno gostima s malom djecom	13	198	5.524,56
Prilagođeno gostima s kućnim ljubimcima	10	156	5.393,80
Prosječan broj dodatnih aktivnosti po gospodarstvu	4	10	40,00
Prosjek (podindeks izravne gospodarske varijable)			4.921,92

Izvor: vlastita izrada tablice na temelju podataka Ministarstva turizma, Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju i Turističke zajednice Općine Bilje – Kopački rit

Tablica 4. Indeks uspješnosti razvoja ruralnog turizma u Općini Bilje kroz gospodarske varijable – prema ostalim izvorima

VARIJABLA	OPĆINA BILJE	RH	INDEKS
3. Gospodarske – prema ostalim izvorima			
Broj OPG-ova	267	157.838	142,34
Broj članova na OPG-ovima	204	125.466	136,81
Visokoobrazovani na OPG-ovima	23	12.059	160,49
Mlado stanovništvo na OPG-u	39	20.279	161,82
Ostvarena noćenja u ruralnom turizmu (2020.g.)	12.546	40.794.455	25,87
Dolasci turista (u 2020.g.)	2.971	7.001.128	35,71
Broj ekoloških proizvođača	27	5.937	382,66
Udio kućanstava koja zarađuju od dopunskih djelatnosti (%)	6.74	1.22	552,46
Prosjek (podindeks neizravne gospodarske varijable)			199,77

Izvor: vlastita izrada tablice na temelju podataka Ministarstva turizma, Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju i Turističke zajednice Općine Bilje – Kopački rit

Nakon dobivenih podindeksa svih skupina, u Tablici 5. izračunat je indeks uspješnosti razvoja ruralnog turizma Općine Bilje kao prosjek svih sastavnica te prikazuje u kojoj su sastavnici mjere za razvoj ruralnog turizma uspješno provedene u odnosu na ostale jedinice

lokalne samouprave u Republici Hrvatskoj. Ako je indeks veći od 100, znači da su na tu varijablu pozitivno utjecale mjere za razvoj, a ako je indeks manji od 100 trebalo bi se buduće mjere usmjeriti na poboljšanje tih varijabli.

Tablica 5. Indeks uspješnosti razvoja ruralnog turizma u Općini Bilje

VARIJABLA	INDEKS
Prosjek (podindeks prirodne varijable)	4.310,16
Prosjek (podindeks društvene varijable)	1.755,40
Prosjek (podindeks izravne gospodarske varijable)	4.921,92
Prosjek (podindeks neizravne gospodarske varijable)	199,77
INDEKS USPJEŠNOSTI RURALNOG RAZVOJA	2.796,81

Izvor: vlastita izrada tablice na temelju podataka Ministarstva turizma, Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju i Turističke zajednice Općine Bilje – Kopački rit

U konačnici, stvarni indeks iznosi 2.796,81, što znači da je Općina Bilje izrazito napredna u korištenju mjera za ruralni turizam u odnosu na druge jedinice lokalne samouprave u Republici Hrvatskoj (indeks je veći od 100).

Dobiveni indeks nije iznenađujući s obzirom na prirodno bogatstvo, kulturnu baštinu te bogatu gastronomsku ponudu koju Općina Bilje može ponuditi i najzahtjevnijim turistima. Međutim, indeks razvijenosti trebao bi pratiti i veći broj dolazaka i noćenja na destinaciju, što je svakako pokazatelj na kojemu treba uložiti dodatne napore i pozicionirati Općinu Bilje kao prepoznatljivu destinaciju.

Dionici iz javnog i realnog sektora dijele mišljenje s akademskom zajednicom koja naglašava da se ruralni turizam razvija ispod stvarnih mogućnosti, bez pravog identiteta i usmjerenja, teritorijalno rascjepkan. Kreatori i sukreatori nacionalne turističke politike govore kako ruralni turizam bilježi tendenciju rasta na turističkom tržištu Republike Hrvatske, što nije rezultat napora i podrške državne vlasti, već u velikoj mjeri rezultat individualnih (privatnih)

inicijativa i nastojanja te podrške lokalne vlasti koja projicira pozitivan impuls ruralnom razvoju općenito (Tubić, 2019). Primjera individualnih inicijativa i podrške lokalne vlasti ima u nekim dijelovima Istre i Baranje.

Marketing je izrazito važan za opstanak i razvoj ruralnih turističkih objekata. Donošenjem marketinškog plana Općine Bilje, koji se temelji na jasno definiranom strateškom okviru s razrađenim ciljevima komunikacije, tržišnog pozicioniranja i promocije Općine Bilje, stvorili bi se preduvjeti za privlačenje željenih ciljnih skupina putem prirodnih i kulturno-umjetničkih atrakcijskih osnova i infrastrukturne vrijednosti područja. Organizacija jasnih komunikacijskih kanala uz pozicioniranje na tržištu i promociju putem prepoznatljivog *brenda* uključuje kooperaciju i udruživanje ne samo materijalnih već i nematerijalnih aspekata svih dijelova Općine Bilje koji čine njen jedinstven identitet.

ZAKLJUČAK

Ruralni turizam, kao jedan od selektivnih oblika turizma, javio se kao protuteža masovnom turizmu. Suvremeni turist motiv za svoja putovanja pronalazi u netaknutoj i zaštićenoj prirodi, povijesnim znamenitostima i željom za istraživanjem tradicionalnih seoskih zajednica te sve češće percipira ruralni krajolik kao idealan prostor za aktivan i kvalitetan odmor. Budući da se različita ruralna područja/zajednice različito valoriziraju, Republika Hrvatska nikada nije razvila jedinstvenu politiku razvoja ruralnog turizma. Pa ipak, i pored različitosti između hrvatskih ruralnih područja, jedno im je zajedničko, a to je da su sva iskusila iste probleme: depopulaciju, pad ekonomske aktivnosti i slično, što je neizravna posljedica deagrarizacije.

Na nacionalnoj, županijskoj pa i lokalnoj razini, poduzimaju se različite mjere koje direktno i indirektno utječu na razvoj ruralnog turizma. Sukladno tome, trebalo bi imati i sustave praćenja konačnih rezultata kako bi se ustanovilo jesu li uložena financijska sredstva ostvarila očekivane učinke.

Izračunavanjem indeksa uspješnosti razvoja ruralnog turizma u Općini Bilje može se zaključiti da su poduzete mjere kojima se pozitivno utječe na ruralni turizam te da Općina Bilje u tom razvoju ne zaostaje u odnosu na druge jedinice lokalne samouprave. Navedeno bi značilo da su dosadašnje mjere za razvoj ruralnog turizma Općine Bilje dobro usmjerene i da kao takve otvaraju mogućnost za kontinuirani razvoj turizma i daljnji napredak.

Međutim, još uvijek ima neiskorištenog potencijala, o čemu govori relativno mali broj dolazaka i noćenja turista i prosječan broj dodatnih aktivnosti po gospodarstvu na

promatranom području jer su te promatrane varijable s indeksom nižim od 100. Rezultati istraživanja ukazuju da bi Općina Bilje u budućem razdoblju trebala ponuditi mjere koje će rezultirati privlačenjem većeg broja turista.

LITERATURA

- Bartoluci, M. (2013). Upravljanjem razvoja turizma i poduzetništva, Zagreb, Školska knjiga.
- Deže, J., Lončarić, R. i Sudarić, T. (2018.). Značenje regionalne prepoznatljivosti autohtonih proizvoda u razvoju agroturizma; Conference Proceeding od 2nd International Scientific Conference on Economics and Management, Beograd, Srbija, 735-742.
- Lukić A. (2002.). Turizam na seljačkim gospodarstvima u Hrvatskoj, Prirodoslovno – matematički fakultet, Zagreb.
- Mikuš, O., Franić, R. i Grgić, I., (2012). The evaluation of rural competitiveness in creating a policy of rural development in Croatia. *Journal of Food, Agriculture & Environment* 10(2): 962-969.
- Pröbstl-Haider, U., Melzer, V. and Jiricka, A. (2014). Rural tourism opportunities, strategies and requirements for destination leadership in peripheral areas. *Tourism review*, vol. 69, (3): 216-288.
- Sudarić, T., Matuš, M., Zmaić, K. (2021.). Sinergijsko djelovanje agro-klastera i turizma, 56. hrvatski i 16. međunarodni simpozij agronoma; Rozman, V., Antunović, Z. (ur.) Fakultet agrobiotehničkih znanosti Osijek, Vodice, Hrvatska
- Svržnjak, K., Hrg Matušin, I., Kantar, S. i Gajdić, D. (2018). Indikatori za procjenu

- održivosti ruralnog turizma, Poljoprivredni fakultet Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. 53. hrvatski i 13. međunarodni simpozij agronoma, Rozman, V., Antunović, Z. (ur.) Vodice, Hrvatska
- Svržnjak, K., Hrg Matušin, I., Kantar, S. i Despotović, A. (2020). Indeks uspješnosti razvoja ruralnog turizma u Koprivničko-križevačkoj županiji. *Agroeconomia Croatica*, 10 (1): 46-57. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/251625>
- Tubić, D. (2019.). Ruralni turizam: od teorije do empirije, Visoka škola za menadžement u turizmu i informatici u Virovitici, Virovitica.

Development success of rural tourism in the municipality of Bilje

ABSTRACT

At the national level, and at the level of local and regional administrative units, various measures are sought to encourage the development of rural areas. The main strategic goals of Croatian tourism in rural areas are self-employment, balanced regional development and motivation of young people to stay in the countryside, where rural tourism is a significant factor in activating rural areas that helps preserve local identity, traditions and customs, protects the environment, strengthens indigenous, traditional and organic production and helps the development of rural areas on the basis of sustainable development. This paper observes whether the Municipality of Bilje is successful in implementing measures for the development of rural tourism, and which variables should be monitored in order to succeed and prove it. The success of the implementation of rural tourism development measures in the Municipality of Bilje is determined by calculating the success index of rural tourism development through natural, social and economic variables comparable at the level of the Municipality of Bilje and the Republic of Croatia. The results indicate that the municipality of Bilje has a comparative resource base through natural wealth, cultural heritage and rich gastronomic offer, but the analysis and synthesis of research results indicate that a larger number of tourist arrivals should be increase for which additional efforts are needed through organization, promotion and innovative entrepreneurship of this rural area.

Key words: rural tourism, rural tourism development success index, municipality of Bilje